

Poziția Agenției de Stat pentru Proprietatea Intelectuală cu privire la Raportul de evaluare ex-post de impact a Legii nr. 66/2008 privind protecția indicațiilor geografice, denumirilor de origine și specialităților tradiționale garantate

Sistemul indicațiilor geografice (IG), denumirilor de origine (DO) și specialităților tradiționale garantate (STG) este recunoscut la nivel internațional ca fiind un important instrument ce contribuie la progresul economic, fiind bazat pe calitatea, reputația și caracteristicile specifice ale produselor. IG, DO, STG constituie acele elemente-cheie care garantează consumatorilor faptul că produsele pe care le desemnează sunt autentice și că nu există un potențial risc de inducere în eroare în privința provenienței și calităților acestora.

Sistemul de protecție a IG, DO, STG în Republica Moldova este constituit și reglementat de prevederile Legii nr. 66/2008 privind protecția indicațiilor geografice, denumirilor de origine și specialităților tradiționale garantate (în continuare - *Legea nr. 66/2008*), ale Regulamentului privind procedura de depunere, examinare și înregistrare a indicațiilor geografice, a denumirilor de origine și a specialităților tradiționale garantate, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr.610/2010 (în continuare - *Regulament*), iar cadrul instituțional necesar funcționării acestui sistem a fost stabilit prin Hotărârea Guvernului nr. 644/2010 cu privire la desemnarea autorităților competente abilitate cu atribuții și responsabilități referitoare la produsele cu denumiri de origine și indicații geografice și la specialitățile tradiționale garantate și a autorităților competente responsabile de controalele oficiale (în continuare – *Hotărârea Guvernului nr. 644/2010*).

Elaborarea și adoptarea Legii nr. 66/2008 a fost condiționată, în primul rând, de necesitatea racordării normelor de asigurare a protecției IG, DO și a STG la standardele Uniunii Europene, prevăzute în Planul de Acțiuni Republica Moldova-Uniunea Europeană, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 356/2005, iar, în al doilea rând, de necesitatea lichidării decalajului care s-a creat între prevederile Legii nr. 588/1995 privind mărcile și denumirile de origine a produselor și realitățile practice constatate în procesul aplicării acesteia.

Ca rezultat, Legea nr. 66/2008 reglementează sistemul de protecție al IG, DO și STG instituit conform Convenției de la Paris pentru Protecția Proprietății Industriale din 20 martie 1883, la care Republica Moldova a aderat prin Hotărârea Parlamentului nr. 1328/1993, Acordului privind aspectele drepturilor de proprietate intelectuală legate de comerț (TRIPs) și Aranjamentului de la Lisabona din 31 octombrie 1958 privind protecția denumirilor de origine și înregistrarea lor internațională, la care Republica Moldova a aderat prin Legea nr. 1328/2000, precum și este conformă pe deplin prevederilor Regulamentului Consiliului (CE) nr. 510/2006 din 20 martie 2006 privind protecția indicațiilor geografice și denumirilor de origine pentru produsele agricole și alimentare, Regulamentului Consiliului (CE) nr. 509/2006 din 20 martie 2006 referitor la specialitățile tradiționale garantate pentru produsele agricole și alimentare și Directivei Parlamentului European și a Consiliului 2004/48/CE din 29 aprilie 2004 privind respectarea drepturilor de proprietate intelectuală, incluse la momentul actual în Regulamentul Consiliului (CE) nr. 1151/2012 din 21 noiembrie 2012 privind sistemele din domeniul calității produselor agricole și alimentare.

În esență, Legea nr. 66/2008 constituie o lege cadru a sistemului național de protecție a IG, DO și STG și reglementează raporturile juridice ce țin de înregistrarea, protecția juridică și utilizarea IG, DO și STG.

Totodată, intrarea în vigoare a Legii nr. 66/2008 a condiționat elaborarea Regulamentului privind procedura de depunere, examinare și înregistrare a indicațiilor geografice, denumirilor de origine și a specialităților tradiționale garantate, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 610/2010 și a Hotărârii Guvernului nr. 644/2010.

Regulamentul menționat stabilește normele de procedură și condițiile de depunere a cererii de înregistrare a unei IG, DO sau STG, modul de completare a formularului cererii, condițiile în care o persoană fizică sau juridică poate depune o cerere, normele specifice aplicate documentelor anexate la cerere, conținutul caietului de sarcini, delimitarea ariei geografice, descrierea produsului și metodei de producere a acestuia, procedurile de examinare a cererii, a opoziției împotriva înregistrării, a înregistrării IG, DO sau STG, datele pentru publicare în Buletinul Oficial de Proprietate Industrială al Republicii Moldova, precum și alte acțiuni aferente procedurilor nominalizate mai sus.

Conform Hotărârii Guvernului nr. 644/2010 a fost creat cadrul instituțional necesar în temeiul prevederilor art. 33 alin. (1) și art. 34 alin. (1) din Legea nr. 66/2008 pentru a asigura funcționarea sistemului de protecție a IG, DO și STG.

În această ordine de idei, menționăm că, pentru a beneficia de o IG sau de o DO, ori pentru a fi recunoscut ca STG, un produs trebuie să fie conform condițiilor stabilite într-un caiet de sarcini, omologat printr-o decizie a autorității competente abilitate. Aceste autorități reprezintă de fapt ministerele, care își realizează atribuțiile pe segmentul de referință conform domeniilor de competență pe care le gestionează. În atribuțiile acestor autorități intră, de asemenea, definitivarea principiilor generale, precum și aprobarea etapelor și procedurilor de control în scopul asigurării respectării caietelor de sarcini pentru produsele cu IG, DO sau a STG din domeniul reglementat.

Totodată, **Legea nr. 66/2008 garantează oricărui producător care respectă dispozițiile acesteia dreptul de a beneficia de un sistem de control oficial.** Controlul oficial reglementat prin Legea nr. 66/2008 vizează:

a) verificarea conformității unui produs cu caietul de sarcini corespunzător – realizată de autorități care dispun de toate resursele necesare pentru efectuarea unor asemenea verificări (resurse umane, tehnice, echipamente);

b) supravegherea utilizării denumirilor înregistrate pentru a descrie produsele plasate pe piață în conformitate cu art. 11 din Legea nr. 66/2008 – în cazul DO protejate și IG protejate și în conformitate cu art. 12 din Legea nr. 66/2008 – în cazul specialităților tradiționale garantate. Aceste contravenții sunt constatate și examinate de către Agenția pentru Protecția Consumatorilor și Supravegherea Pieței, conform reglementărilor Codului Contravențional al Republicii Moldova nr. 218/2008.

Ținem să precizăm că, controlul oficial reglementat prin Legea nr. 66/2008 este diferit de controlul de stat asupra activității de întreprinzător instituit prin Legea nr. 131/2012 și nu îl exclude pe cel din urmă. Astfel, controlul oficial reglementat prin Legea nr. 66/2008 reiese nemijlocit din specificul acestor obiecte de proprietate intelectuală și implică verificarea/monitorizarea produselor cu IG, DO și a STG înainte de plasarea acestora pe piață sau/și în perioada comercializării lor pentru a fi asigurată corespunderea produselor prevederilor caietelor de sarcini corespunzătoare.

În prezent, în temeiul cadrului normativ specificat mai sus, sunt înregistrate și beneficiază de protecție pe cale națională 26 IG, DO și STG, dintre care depuse de:

Ø solicitanți naționali:

- 10 IG (CODRU, DIVIN, VALUL LUI TRAIAN, ȘTEFAN VODĂ, Rachiul de case de Nimoreni, Dulceață din petale de trandafir Călărași, ZĂBRICENI, PISTIL DE VALEA RĂUTULUI, PRUNE DEOSEBITE DE LALOVA, MIERE DIN CODRII MOLDOVEI);

- 6 DO (ROMĂNEȘTI, CIUMAI, BRÎNZĂ DE POPEASCA, BRÎNZĂ DE MĂGURA, Agriș de Marinici, DEALUL CRAVEȚ);

- 1 STG (PRUNE UMPLUTE CU MIEZ DE NUCĂ).

Ø solicitanți străini:

- 8 DO (Českobudějovické pivo Budweiser Bier Bière de České Budějovice Budweiser Beer, Budějovické pivo - Budvar Budweiser Bier - Budvar Bière de Budweis - Budvar Budweis

Beer – Budvar, Budějovický Budvar Budweiser Budvar, Budějovické pivo Budweiser Bier Bière de Budweis Budweis Beer, Karlovarská hořká Karlsbader Bitter, ESSENTUKI NR. 17, ESSENTUKI NR. 4, TULISKII PRIANIK);

- 1 IG (EMILIA DELL'EMILIA).

Este important de menționat că din 16 IG și DO menționate mai sus - 8 se bucură de protecție pe plan internațional în temeiul Acordului de asociere RM-UE. Pentru DO BRÎNZĂ DE POPEASCA, DO Agriș de Marinici, DO BRÂNZĂ DE MĂGURA, IG ZĂBRICENI, IG PRUNE DEOSEBITE DE LALOVA, IG MIERE DIN CODRII MOLDOVEI, IG PISTIL DE VALEA RĂUTULUI este inițiată procedura de acordare a protecției în temeiul Acordului de Asociere dintre Uniunea Europeană și Comunitatea Europeană a Energiei Atomice și statele membre ale acestora, pe de o parte, și Republica Moldova, pe de altă parte, ratificat prin Legea nr. 112/2014 (în continuare – Acord de asociere RM-UE). Pentru DO DEALUL CRAVEȚ urmează să fie inițiată procedura de acordare a protecției în temeiul Acord de asociere RM-UE. În temeiul Acordului nominalizat în Republica Moldova au obținut protecție 3739 IG și DO protejate în UE.

DO ROMĂNEȘTI, de asemenea, se bucură de protecție pe plan internațional în temeiul Aranjamentului de la Lisabona privind protecția indicațiilor locului de origine a produselor și înregistrarea lor internațională. Totodată, în baza actului menționat, 1066 DO au obținut protecție pe teritoriul RM.

În contextul celor relatate, la momentul actual, toate măsurile trasate prin prevederile Legii nr. 66/2008 sunt realizate în totalitate.

Totuși, deși cadrul juridic național reglementează domeniul IG, DO și STG, inclusiv instituirea controlului oficial, deși există Hotărârea Guvernului nr. 644/2010 - **o problemă importantă cu care se confruntă în prezent producătorii din Republica Moldova, beneficiarii ai dreptului de utilizare a IG protejate, DO protejate și a STG**, expusă și în Raportul de evaluare ex-post de impact a Legii nr. 66/2008 privind protecția indicațiilor geografice, denumirilor de origine și specialităților tradiționale garantate (în continuare - *Raport de evaluare ex-post de impact*), constituie - **lipsa organismelor de verificare a conformității pe unele categorii de produse desemnate cu IG, DO și a STG**. Aceasta reprezintă o problemă majoră a sistemului de referință, deoarece face imposibilă plasarea pe piață a produselor cu aceste IG, DO și a STG și sporește dezinteresul producătorilor față de acest domeniu.

Astfel, reieșind din carențele instituționale constatate în procesul aplicării Legii nr. 66/2008, precum și ținând cont de impactul acestora asupra activității producătorilor naționali de produse desemnate cu IG, DO și a STG, **AGEPI comunică susținerea în totalitate a concluziilor și recomandărilor formulate în Raportul de evaluare ex-post de impact**, inclusiv necesitatea operării unor noi modificări în Legea nr. 66/2008, ulterior - Hotărârea Guvernului nr. 644/2010, pentru a asigura funcționarea sistemului de protecție și dreptul oricărui producător, care respectă dispozițiile Legii nr. 66/2008, de a beneficia de un sistem de control oficial.

Totodată, în contextul celor menționate, cu referire la deficiențele identificate în Raportul de evaluare ex-post de impact a Legii nr. 66/2008, în vederea evitării dublărilor de conținut, considerăm relevantă menționarea *”lipsei organismelor care efectuează verificarea produselor cu indicații geografice, denumiri de origine și specialităților tradiționale garantate cu prevederile caietelor de sarcini”* și excluderea textului *”lipsa instituțiilor responsabile de efectuarea controlului oficial al produselor cu indicații geografice, denumiri de origine și specialităților tradiționale garantate”*, deoarece realizarea procesului de verificare a conformității produselor cu DO protejate și IG protejate a căror arie geografică delimitată se află pe teritoriul Republicii Moldova și a STG produse pe teritoriul Republicii Moldova - cu caietele de sarcini corespunzătoare, inclusiv pentru plasarea acestora pe piață - constituie parte componentă a controlului oficial al produselor cu IG, DO și STG. În partea ce ține de supravegherea utilizării denumirilor înregistrate pentru a descrie produsele plasate pe piață în conformitate cu art. 11 din

Legea nr. 66/2008 – în cazul DO protejate și IG protejate și în conformitate cu art. 12 din Legea nr. 66/2008 – în cazul specialităților tradiționale garantate, conform reglementărilor Codului Contravențional al Republicii Moldova nr. 218/2008, contravențiile respective sunt constatate și examinate de către Agenția pentru Protecția Consumatorilor și Supravegherea Pieței.

În concluzie la această problemă identificată în domeniul IG, DO și STG, considerăm că doar prin stabilirea de către stat a cadrului normativ primar și, respectiv, subsidiar necesar efectuării controlului oficial în domeniul de referință și, în special, constituirea unui sistem mixt, în care atât organismele private de certificare, cât și autoritatea competentă, desemnată de stat, să poată asigura verificarea și certificarea produselor înainte de plasarea pe piață, va fi posibilă funcționarea corespunzătoare a sistemului de protecție a IG, DO și STG din Republica Moldova și valorificarea beneficiilor acestuia.

Important de menționat este faptul că, *în timp, în sectorul vitivinicol problema a fost rezolvată* prin desemnarea entității responsabile de verificarea conformității. Astfel, cadrul normativ în domeniul de referință, în special - *Legea viei și vinului nr. 57/2010*, care stabilește reglementările legate de producția de vinuri cu DO și IG și *Hotărârea Guvernului nr. 356/2015 cu privire la aprobarea Regulamentului privind organizarea pieței vitivinicole* (în continuare - *Hotărârea Guvernului nr. 356/2015*) care stabilește cerințele referitoare la materiile prime, procedurile tehnologice utilizate, procedurile de evaluare a conformității și cerințele specifice privind supravegherea pieței, trasabilitatea producției vitivinicole, esențiale pentru vinurile cu DO și IG - reglementează expres faptul că controalele de stat privind respectarea cerințelor caietului de sarcini sunt efectuate de către Inspectoratul de Stat pentru Supravegherea Producției Alcoolice (*urmare reorganizării acestei instituții a fost încadrată în componența Agenției Naționale pentru Siguranța Alimentelor*).

Totodată, conform pct. 83 din Hotărârea de Guvern nr. 356/2015, verificarea respectării caietului de sarcini privind producerea strugurilor și fabricarea produselor vitivinicole cu DO și IG se efectuează anual, pe parcursul întregului ciclu tehnologic, de către organismele de evaluare a conformității cu funcții de certificare a produselor cu DO și IG, acreditate și recunoscute conform legislației în vigoare, desemnate de către Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare. În această ordine de idei, pentru produsele vitivinicole, în baza Ordinului Ministerului Agriculturii și Industriei Alimentare nr. 59 din 22.03.2016, organismul de certificare din cadrul Î.S. „Centrul Național de Verificare a Calității Producției Alcoolice” a fost desemnat cu funcții de verificare a respectării caietelor de sarcini privind producerea strugurilor și fabricarea produselor vitivinicole cu IG/DO și cu funcții de certificare a conformității produselor vitivinicole cu IG/DO, fiind acreditat conform legislației cu privire la acreditare (în temeiul Hotărârii Guvernului nr. 600/2018 această instituție a fost reorganizată prin fuziune (absorbție) cu Instituția publică ”Laboratorul central de testare a băuturilor alcoolice/Nealcoolice și a produselor conservate”).

Reieșind din faptul că, la momentul actual, sectorul vitivinicol constituie un domeniu în care acest mecanism funcționează reușit, iar experiența înregistrată la acest capitol, a constituit un exemplu elocvent în vederea identificării soluțiilor de redresare a sistemului de IG, DO, STG din Republica Moldova, găsirea celei mai bune soluții reprezintă obiectivul primordial pentru înlăturarea barierei semnificative în ceea ce privește certificarea care afectează dezvoltarea sistemului de produse cu DO, IG și STG.

În această ordine de idei, precizăm faptul că consolidarea cadrului normativ ce reglementează sistemul de protecție a IG, DO și STG constituie una dintre direcțiile prioritare ale dezvoltării acestui domeniu. În acest context, informăm că AGEPI a elaborat proiectul Legii pentru modificarea Legii nr. 66/2008 privind protecția indicațiilor geografice, denumirilor de origine și specialităților tradiționale garantate (*se anexează*), care are drept scop prioritar înlăturarea deficiențelor sistemului de protecție, pentru a oferi producătorilor din Republica Moldova posibilitatea de a beneficia de avantajele desemnării cu IG, DO sau STG a produselor ce se

disting prin anumite calități deosebite, specifice, reputație sau tradiție, dar și de a implementa Actul de la Geneva al Aranjamentului de la Lisabona privind denumirile de origine și indicațiile geografice.

Proiectul în cauză își propune să soluționeze problemele constatate și să înlăture lacunele normative cu referire la următoarele aspecte importante:

Ø **Dreptul la protecție și durata protecției** – se propune expunerea în redacție nouă a art. 9, care să cuprindă reglementările corespunzătoare privind condițiile primare de înregistrare a unei IG, DO și STG, durata protecției obținută prin înregistrare, principiul apartenenței colective a unei IG, DO, STG, excepțiile stabilite în acest sens.

Ø **Dreptul de utilizare** – se propune expunerea în redacție nouă a art. 10, care să cuprindă reglementările corespunzătoare privind esența și durata exercitării dreptului de utilizare a unei IG, DO și STG, condițiile de dobândire/încetare a dreptului de utilizare, cadrul instituțional responsabil de acordarea acestuia.

În esență modificările propuse la art. 9 și art. 10, precum și cele subsidiare cu referire la aceste aspecte:

- *vor delimita clar conceptele de "protecție a IG, DO și STG", care se obține prin înregistrare la AGEPI, începe din data de depozit a cererii și este nelimitată, și "dreptul de utilizare a unei IG, DO și STG", care este acordat de autoritățile competente desemnate de Guvern (ministerele conform domeniilor de competență aflate în gestiune) și se menține doar pentru perioada în care se respectă condițiile prevăzute în caietul de sarcini pentru produsul respectiv – ceea ce va oferi sistemului de protecție a IG, DO și STG claritatea necesară;*

- *vor acorda posibilitate autorităților competente să înregistreze IG, DO și STG indiferent de domeniile reglementate de acestea – ceea ce va elimina barierele normative existente și va lărgi cercul de potențiali titulari capabili să gestioneze aceste OPI la cel mai înalt nivel;*

- *vor oferi o reglementare unitară în partea ce vizează dreptul de utilizare prin încadrarea STG în acest mecanism – ceea ce va permite autorităților care acordă dreptul de utilizare să monitorizeze și să gestioneze eficient utilizarea și valorificarea STG;*

- *vor exclude atribuția AGEPI de a elibera certificate privind dreptul de utilizare a IG și DO – ceea ce va elimina neconcordanța normativă depistată și va permite o delimitare clară a competențelor cu referire la acordarea dreptului de utilizare a IG, DO și STG.*

Ø **Stabilirea cadrului instituțional necesar plasării pe piață a produselor cu IG, DO și a STG** - se propune expunerea în redacție nouă a art. 33, care să cuprindă normele primare necesare creării cadrului instituțional care va asigura funcționalitatea deplină a sistemului IG, DO și STG, la toate etapele din care este constituit. Articolul în cauză va include reglementările corespunzătoare care vor permite Guvernului să desemneze autoritățile competente și să le investească cu atribuțiile și responsabilitățile necesare, dar și să asigure toate premisele pentru crearea cadrului normativ subsidiar pe domeniile reglementate.

Ø **Controlul oficial** – se propune expunerea în redacție nouă a art. 34, care să cuprindă reglementările corespunzătoare privind esența controlului oficial, componentele acestuia, autoritățile care urmează să asigure efectuarea controlului oficial.

În esență, modificările propuse la art. 33 și art. 34:

- *vor delimita cadrul instituțional în:*

· *autoritățile care urmează să organizeze (conform domeniilor pe care le gestionează și politicilor care le promovează) subsistemele de producere și plasare pe piață a produselor cu IG, DO și a STG, incluzând toate măsurile necesare a fi stabilite și întreprinse în acest sens, și*

· *autoritățile care vor efectua controlul oficial nemijlocit al produselor în vederea stabilirii conformității acestora cu prevederile caietelor de sarcini corespunzătoare;*

- *vor stabili atribuțiile și responsabilitățile autorităților care urmează a fi atribuite în competență - ceea ce va permite perceperea clară a modului de organizare a sistemului, precum și*

a cadrului instituțional aferent înregistrării IG, DO și STG, delimitarea expresă a atribuțiilor și responsabilităților, pașii care urmează a realizați pentru a debloca situația existentă la moment;

- *vor stabili posibilitatea organismelor private (acreditate conform legii) să efectueze controlul oficial al produselor cu IG, DO și a STG* – ceea ce va oferi producătorilor oportunitatea de a alege autoritatea care va efectua verificarea conformității produsului cu prevederile caietului de sarcini (autoritate de stat sau organism privat), va dezvolta concurența și va spori competitivitatea autorităților pe acest segment, precum și va crește calitatea actului verificării.

Ø **Asigurarea cadrului normativ necesar ratificării Actului de la Geneva al Aranjamentului de la Lisabona** – se propune operarea unor modificări pe segmentul înregistrării internaționale în vederea ajustării Legii nr. 66/2008 noilor completări aduse Aranjamentului de la Lisabona, prin semnarea Actului de la Geneva (care a lărgit obiectul de reglementare al aranjamentului, astfel, similar denumirilor de origine, fiind oferită posibilitatea înregistrării pe cale internațională și a IG, ca obiect distinct de protecție).

În esență, intervențiile propuse vizează completarea normelor ce reglementează procedura internațională de înregistrare a DO cu referințe la ”indicații geografice” – ceea ce va permite încadrarea IG în regimul juridic al înregistrării internaționale prevăzut în Legea nr. 66/2008 și realizarea tuturor măsurilor necesare ratificării Actului de la Geneva al Aranjamentului de la Lisabona, impuse de Legea nr. 595/1999 privind tratatele internaționale ale Republicii Moldova.

Ø **Perfecționarea procedurilor de înregistrare a IG, DO, STG** – se propune operarea modificărilor necesare înlăturării lacunelor de ordin procedural și neconcordanțelor reglementărilor normative depistate în procesul aplicării Legii nr. 66/2008, dar și includerea celor care aduc beneficii solicitanților.

Menționăm în acest sens, spre exemplu, introducerea precizărilor necesare:

- în *art. 2, art. 5 și art. 7*, în vederea interpretării unitare a noțiunilor și termenilor utilizați pe parcursul Legii nr. 66/2008;

- în *art. 16*, în vederea reglementării și delimitării clare a condițiilor pe care trebuie să le îndeplinească cererea de înregistrare și documentele anexate, în funcție de particularitățile obiectelor de proprietate intelectuală la care se referă;

- în *art. 18*, în vederea majorării termenului de ”o lună” la ”3 luni”, în decursul căruia pot fi operate gratuit modificările necesare;

- în *art. 29*, în vederea precizării termenelor de contestare stabilite și calculării corecte a acestora.

Menționăm că AGEPI, în calitatea sa de autoritate responsabilă de promovarea și realizarea activităților în domeniul protecției juridice a proprietății intelectuale privind drepturile de proprietate industrială, dreptul de autor și drepturile conexe, întreprinde toate măsurile necesare în vederea asigurării funcționalității sistemului de protecție a obiectelor de proprietate intelectuală, și comunicăm faptul că rămânem deschiși spre colaborare și pe viitor.